

brieven

Iepeziektebestrijding of iepenbestrijding?

Door iepen met een gele stip te merken plaatst de Plantenziektenkundige Dienst ze op de 'dodenlijst': dit zijn de iepen die in het kader van de iepenziektebestrijding zullen worden opgeruimd. De niet zelden willekeurige manier waarop de verfspuit wordt gehanteerd heeft duinbeheerders op onaangename wijze geconfronteerd met een bestrijdingsmethode waaraan een wetenschappelijke basis ontbreekt en waarvan het nut twijfelachtig is. Zij zien vaak meer problemen in de bestrijding van de ziekte dan in de ziekte zelf.

In DUIN 1984-4 komen deze punten ter sprake in twee artikelen over iepenziekte en de bestrijding ervan. Deze artikelen vragen om een reactie, omdat niet alle aspecten met betrekking tot de problematiek goed aan bod komen.

In het artikel van Melman en Klein Lebbink wordt gesteld dat de huidige intensieve bestrijding noodzakelijk is "om verdere aantasting van gezonde iepen te voorkomen". Dit suggereert dat de bestrijding effectief is. Dit is nu juist niet het geval: het blijkt dat de ziekte ondanks de huidige intensieve bestrijding hoogstens plaatselijk afneemt, maar zich landelijk gezien uitbreidt.

De huidige bestrijding is gebaseerd op het doden van alle aangetaste iepen, dus ook van die iepen die een aantasting blijken te of zouden kunnen overleven. Gezonde iepen worden soms preventief geveld, of door de behandeling van naburige iepen vatbaar voor de aantasting gemaakt. De huidige bestrijding betekent daarom een zekere en vaak onnodige dood voor vele iepen, zonder vooruitzicht dat zo de ziekte tot staan kan worden gebracht, voordat alle iepen zijn geveld!

Hakbijl noemt wel een groot aantal argumenten tegen de huidige bestrijdingsmethode, maar een keuze voor een wetenschappelijk

verantwoord beleid wordt door hem niet gemaakt.

Bij een beoordeling van de huidige bestrijdingswijze vallen vooral de volgende punten op:

1. De meer natuurlijke Veldiep wordt opgeofferd ten behoeve van meer resistente cultivars.
2. Bestrijding in de ons omringende landen vindt niet plaats. Het verloop van de ziekte wordt in die omstandigheden onvoldoende gevolgd.
3. In natuurgebieden waar iepen voorkomen wordt de bestrijding net zo rigoreus aangepakt als daarbuiten, terwijl daarvoor vanuit natuurbeheers oogpunt weinig aanleiding is. Er zijn argumenten om juist daar niet te bestrijden (zie verderop)!
4. Van een gehanteerde methode mag worden verwacht dat deze bewezen heeft effectief te zijn. Dit is echter met de huidige bestrijding niet het geval. Ook op Ameland (1) is het succes van de bestrijding betrekkelijk: het aantal ziektegevallen neemt nu weliswaar af, maar 1/3 van de oudere bomen is inmiddels geveld - een resultaat dat niet zomaar tot tevredenheid mag stemmen.
5. Het gegeven dat verschillende duinbeheerders af willen van de huidige verplichting tot medewerking aan de bestrijding komt niet voort uit onverschilligheid jegens het lot van iepen buiten hun eigen terrein, maar uit de overtuiging dat de huidige bestrijding niet helpt of op zijn minst op een veel te rigoreuze manier wordt toegepast.
6. De tot nu toe behaalde resultaten van het EG-onderzoeksprogramma over de Iepeziekte leren, dat de toekomst van de iep in Europa grotendeels zal moeten berusten op resistent materiaal (2). Het vellen van bomen die een gedeeltelijke aantasting hebben overleefd en het preventief vellen staan de ontwikkeling van een natuurlijke resistentie bij de Veldiep echter in de weg. En van de argumenten voor behoud van na-

tuurgebieden is juist het instandhouden van genetische differentiatie zodat op dit genetisch materiaal een beroep kan worden gedaan om resistentie van kultuurgewassen tegen ziekten te vergroten.

De huidige bestrijding dient te worden vervangen door een beleid dat is gebaseerd op een werkelijk effectieve methode, waarbij meer rekening wordt gehouden met de belangen van de natuur, en waarbij een uiterste terughoudendheid bij het vellen van iepen aan de dag wordt gelegd. Het dient gericht te zijn op het behoud van de iep als waardevol natuur- en kulturelement, en niet alleen maar op een zo 'sukcesvol' mogelijke bestrijding.

Dit houdt onder andere in:

- aandacht voor het behoud van de relatief natuurlijke Veldiep;
- niet preventief vellen;
- van aangetaste bomen alleen de aangetaste delen verwijderen;
- zo min mogelijk bestrijding in natuurgebieden;
- onderzoek naar effectiviteit van verschillende bestrijdingsmethoden en resistentie-ontwikkeling bij de Veldiep.

GERRIT VAN OMMERING

NOTEN

1. Theo Kiewiet, 1984. Iepziekte op Ameland. In: Waddenbulletin 19(3): 135-136.
2. Zie bespreking door ir. H.M. Heybroek van Burdekin, D.A. (ed.), 1983. Research on Dutch elm disease in Europe. Forestry Comm. Bull. 60. In: Ned. Bosbouw tijdschrift 56(1): 31.

Deze brief is op persoonlijke titel geschreven en van redaktiewege ingekort. Red.